

SESSIE INKOPEN MET MKI – BRANCHEVERENIGING STRAATMEUBILAIR

**INKOPEN MET DE
MILIEUKOSTENINDICATOR**

DECEMBER 2019

Sara Rademaker – Adviseur
Maatschappelijk Verantwoord
Inkopen bij PIANOo

1. WAT IS LCA?

Energie

Grondstof

Afval

Emissies

De uitkomst van een LCA studie is het milieu-profiel van alle levensfasen van een product, dienst of werk.

Per levensfase (A t/m D) berekent de LCA uitvoerder de gebruikte energie, grondstoffen en vrijgekomen afval en emissies.

**Nationale Milieu Database
(NMD)**

Als de producent de resultaten toevoegt aan de NMD, zijn deze beschikbaar voor iedereen. De NMD bevat getoetste milieuprofielen op basis van LCA-studies.

1. Voorbereiding inkoopopdracht

1.1 Identificeer impactvolle productcategorieën

- ✓ Identificeer de impactvolle productcategorieën en vraag hierop de MKI uit.
- ✓ 80 – 20 regel.
- ❖ Voorbeeld aanleg trottoir: vraag alleen de MKI van de 30x30 tegels, en niet van de hoekstukken & specials

1.2 Bepaal contractvorm

- ✓ De contractvorm bepaalt de ruimte voor de markt om duurzame alternatieven aan te bieden.
 - ✓ Bij technisch specificeren (RAW/STABU): sta alternatieven met een lagere MKI toe op vooraf bepaalde posten. Anders: MKI niet toepasbaar.
 - ✓ Functioneel specificeren bij geïntegreerde contracten: inschrijvers hebben veel mogelijkheden om lagere MKI aan te bieden, omdat ze meer vrijheid hebben bij de materiaalkeuze.

1.3 Neem MKI als eis, gunningscriterium of combinatie van beide mee

- MKI als eis: maximale MKI waarde voor bepaalde producten, of voor het hele project. Uitdagende maar wel haalbare waarde hanteren.
- MKI als gunningscriterium: inschrijvers belonen bij lagere waarde dan referentie.
- Combinatie van beide: zo stel je milieuwinst zeker, en beloon je de koplopers.

1.4 Bepaal de scope van de MKI

- Beperkte of complete MKI?
- Vraag alleen uit over de fases waar de inschrijvers invloed op hebben

1.5 Bepaal of MKI wordt uitgevraagd op product- of contractniveau

- **MKI op productniveau:** maakt vergelijking op duurzaamheid van producten makkelijk. Ook bruikbaar in verkennings- of oriëntatiefase
 - > **verklaarde eenheid:** producteenheid uitgedrukt in grootte, zoals: gewicht, volume, oppervlakte of lengte; b.v. een kubieke meter beton, een vierkante meter plaatstaal, een liter brandstof, een ton asfalt, een meter rioolbuis, etc.
 - > **functionele eenheid:** producteenheid met een specifieke functie vervult, b.v. een raam, een trap, een cilinderslot, een lantaarnmast, een armatuur, een lamp, etc.

1.5 Bepaal of MKI wordt uitgevraagd op product- of contractniveau

- **MKI op contractniveau** bestaat uit een som van alle product MKI's die voor het uitvoeren van het contract nodig zijn, vermenigvuldigd met de uitgevraagde hoeveelheden en daarbij opgeteld de transporten en processen benodigd voor de uitvoering van het contract.
 - > Tools: Dubocalc, GPR, MPG

1.6 Stel eisen aan de MKI en LCA

- Eis dat de LCA volgens een gestandaardiseerde methode is berekend:
 - > opgesteld te zijn of worden volgens de ISO 14040-44, EN 15804, De Bepalingsmethode¹¹ opgesteld door SBK¹² en eventueel de vigerende PCR¹³.
 - > een LCA ouder dan vijf jaar is ongeldig, en gebruik van bepaalde databases is verboden.
 - > De LCA dient geverifieerd te zijn of te worden door een onafhankelijk LCA-deskundige.

1.7 Stel een referentieberekening op

- Stel een referentieberekening op in de voorbereidende fase: een MKI-berekening met gangbare materialen die nog niet zijn geoptimaliseerd op gebied van duurzaamheid.
 - > geeft inzicht in waar de meeste milieu-impact zit.
 - > Ook in de ontwerpfase al bruikbaar, om te kiezen voor materialen die een lage impact hebben.
 - > Geeft ook inzicht om de juiste scope van de MKI te bepalen.

BEPAAL DE WEGING VAN DE MKI

- Om inschrijvers aan te sporen tot duurzame keuzes en investeringen, moet de stimulering op de MKI nauwkeurig bepaald worden.
 - > Te weinig stimulering, en inschrijvers zien af van duurzame keuzes omdat het verlagen van de MKI, niet opweegt tegen de hogere (inkoop)kosten.
 - > Te veel stimulering, en de opdrachtgever geeft publiek geld uit aan kostbare maatregelen met een marginale duurzaamheidswinst.

1.8 Bepaal verificatieeisen aan MKI

- **Inschrijven met MKI-waarden gebaseerd op ongetoetste LCA's:** verlaagt de kosten voor inschrijvers.
 - > Vermeld in de leidraad dat de inschrijver die de opdracht (voorlopig) gegund krijgt zijn MKI-berekening alsnog moet laten verifiëren door een erkend onafhankelijk LCA-deskundige, voor definitieve gunning.
 - > Bepaal scenario als MKI geen stand houdt
 - > Let op dat de aanbestedende dienst bij verificatie ná gunning de onafhankelijk toetser kiest, en niet de winnende inschrijver.

1.9 Bepaal contractmanagement op MKI

- Bij gunning wordt opgegeven MKI-waarde bindend en onderdeel van contract. Borg dat de vooraf opgegeven MKI-waarde behaald wordt bij realisatie of oplevering.
- Mogelijkheden:
 - > Vraag in PvA hoe inschrijver MKI waarde aan gaat tonen
 - > Laat opgeleverde MKI waarde nogmaals verifiëren
 - > Laat audit uitvoeren door onafhankelijk bureau
 - > Neem boetebeding op

1.10 Leg keuzes duidelijk vast in de aanbestedingsstukken

Leg alle keuzes, aannames, eisen, criteria en nadere bepalingen uit de hiervoor benoemde stappen helder vast in de aanbestedingsleidraad.

2. Doorlopen aanbestedingsprocedure

2.1 Toets uitvraag

2.2 Organiseer een informatiebijeenkomst

2.3 Beoordeel inschrijvers

GUNNING

- **Beoordeel inschrijvers**
- **Toets LCA berekening**
- De inschrijver die op basis van EMVI / BPKV heeft gewonnen dient de LCA berekening waarmee is ingeschreven te laten toetsen door een erkend LCA deskundige, indien dat nog niet is uitgevoerd of verplicht was gesteld voor gunning
- **Verduidelijk afspraken met de gegunde inschrijver**
- Plan een gesprek in met de gegunde inschrijver en bevroag de gegunde inschrijver of het hen duidelijk is wat zij tijdens de uitvoering van het contract moeten monitoren en bijhouden om na realisatie van het werk de toegezegde MKI score te kunnen onderbouwen.
- **Reflecteer op de uitkomst**

BORGING REALISATIE

- **Controleer actief op het naleven van afspraken en het behalen van toegezegde MKI-waarde**
- benoem richting inschrijvers dat de opdrachtgever gefocust is op de eindoplevering c.q. eindrapportage en dat boetes of uitsluitingsgronden bij afwijkingen ook daadwerkelijk toegepast zullen worden
- **Controle tijdens, en na oplevering van het werk -> welk bewijsmateriaal?**
- **Handhaaf bij geconstateerde afwijkingen of ondeugdelijke bewijsstukken**
- welke bewijsstukken het meest deugdelijk zijn om te borgen dat de MKI waarmee ingeschreven is, ook in de praktijk behaald wordt.
- Wees consequent is in het wel of niet opleggen van boetes of uitsluitingen voor toekomstige projecten.